

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2035

Vragen van de leden **Beckerman** en **Futselaar** (beiden SP) aan de Ministers van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht dat gasbedrijven Gronings onderzoek naar duurzame energie domineren* (ingezonden 14 januari 2020).

Antwoord van Minister **Wiebes** (Economische Zaken en Klimaat), mede namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 10 maart 2020) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 1589.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het bericht «Gasbedrijven domineren Gronings onderzoek naar duurzame energie»?¹

Antwoord 1

Ik heb kennisgenomen van het bericht, waarin uitspraken worden gedaan over de New Energy Coalition (NEC) en de vermeende dominantie van gasbedrijven in het uitgezette energieonderzoek. Mijn reactie op dit bericht is drieledig.

Allereerst is het voor het realiseren van de klimaat- en energiedoelstellingen uitermate belangrijk dat ook bedrijven die zich primair richten op fossiele energie meedoen in de energietransitie. Kennis delen in samenwerkingsverbanden gericht op de transitie van een fossiele naar een hernieuwbare energievoorziening is essentieel daarin. De transitie behelst een veranderopgave voor een breed spectrum aan actoren; niet in de laatste plaats bedrijven die ook zelf de transitie moeten maken van fossiel naar CO₂-vrij. Hun bereidheid een bijdrage te leveren juich ik dan ook toe.

Verder is de NEC is een stichting die projecten gerelateerd aan de energietransitie opzet en coördineert. Het staat een ieder in Nederland vrij om zich te verenigen in een stichting en te bepalen waar deze stichting zich op zou moeten richten. Zolang een stichting zich aan de wet houdt, zie ik geen reden te intervensiëren in diens activiteiten.

Daarnaast zijn universiteiten, maar ook hogescholen, vrij om te bepalen wat zij onderzoeken en met wie zij samenwerken. Daarbij is medefinanciering van wetenschappelijk onderzoek door bedrijven niet ongebruikelijk. Dat blijkt ook

¹ RTV Noord, 11 januari 2020, <https://www.rtvnoord.nl/nieuws/217615/Gasbedrijven-domineren-Gronings-onderzoek-naar-duurzame-energie>

uit de Nederlandse Gedragscode Wetenschappelijke integriteit 2018, die zowel voor publiek als privaat gefinancierd onderzoek geldt. De autonomie van universiteiten om te bepalen wat en met wie te onderzoeken gaat gepaard met een eigen verantwoordelijkheid voor het waarborgen van de wetenschappelijke integriteit. Het onderzoek moet dus voldoen aan de normen van wetenschappelijke integriteit zoals die in ons land gelden. Wanneer universiteiten financiering ontvangen van bedrijven, moeten zij zich bewust zijn van eventuele hiermee verbonden risico's. In Nederland geldt met betrekking tot wetenschappelijk onderzoek een beleid dat is gebaseerd op een zo groot mogelijke openheid. Open access van publicaties en het delen van data worden de norm. De heer Wim van Saarloos, president van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), opperde in de Volkskrant eind januari jl. om te komen tot een landelijke code voor donaties van bedrijven. Oproepen voor meer transparantie passen bij het beleid, maar het is aan het veld om te bezien hoe een eventuele landelijke code voor donaties zich verhoudt tot de Gedragscode wetenschappelijke integriteit.

Vraag 2

Welke rol spelen de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool binnen de New Energy Coalition?

Antwoord 2

Zie het antwoord op vraag 1. De NEC is een stichting die projecten gerelateerd aan de versnelling van de energietransitie opzet en coördineert. De Rijksuniversiteit Groningen (RUG), Hanzehogeschool, bedrijven en overheden zijn onderdeel van dit samenwerkingsverband. Zowel de RUG als de Hanzehogeschool zijn nauw betrokken bij de NEC. Beide instellingen zijn strategisch partner van de NEC, doen een bijdrage aan de algemene organisatiekosten en hebben specifieke afspraken over het bevorderen van energie-onderwijs, onderzoek en voor de Hanzehogeschool over ondernemerschap. Daarnaast hebben beide instellingen zitting in de Stichtingsraad, alsmede het recht een lid van de Raad van Toezicht voor te dragen. Door de NEC is er een samenwerking ontstaan tussen de universiteit, de hogeschool en het middelbare beroepsonderwijs. De onderwijsinstellingen benadrukken de waarde van deze ketenaanpak voor het oplossen van energievraagstukken, die ik onderschrijf.

Vraag 3

Ontvangt de New Energy Coalition subsidie vanuit het Ministerie van OCW en/of EZK? Zo ja, hoeveel bedraagt die subsidie?

Antwoord 3

De NEC heeft subsidie verkregen via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) vanuit beschikbare klimaat- en energie-innovatieregelingen van de ministeries van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De NEC heeft subsidie verkregen via de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) vanuit het Regieorgaan SIA en het Regionaal Investeringsfonds MBO van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). De NEC heeft tot slot PPS-toeslag gekregen vanuit TKI Nieuw Gas. Hieronder treft u een overzicht van de verkregen subsidies op projectniveau waarin NEC partner is. Zowel het totale subsidiebedrag is opgenomen als de specifieke subsidiebijdrage aan de NEC hierbinnen. Projecten waarvoor subsidie is verleend, maar waar de NEC, voor zover bekend, geen specifiek subsidiebedrag heeft ontvangen, zijn niet meegenomen in dit overzicht.

Tabel 1. Subsidies verleend aan de NEC. Bedragen zijn totalen voor de gehele looptijd van projecten, waarbij projecten over meerdere boekjaren kunnen lopen.

Projectnaam	Ministerie	Regeling	Subsidie- bedrag project	Subsidie- bedrag NEC
De rol van havens als scharnierpunten in de EnergieTranSitie	EZK	Topsector Energie	€ 222.819	€ 94.800
Feasibility system integration gas + wind energy island IJmuiden ver	EZK	Topsector Energie	€ 216.053	€ 48.000
H2 in de haven van Den Helder	IenW	Demonstratie klimaat-technologieën en -innovaties	€ 1.365.960	€ 11.040
Hy-speed for H2-trucks	IenW	Demonstratie klimaat-technologieën en -innovaties	€ 1.899.468	€ 7.200
Fieldlab for Connected Smart Fast Charging	IenW	Demonstratie klimaat-technologieën en -innovaties	€ 1.922.330	€ 7.200
WHY CARE MORE: Waste, hydrogen and carbon dioxide: improved reactors and micro-organisms for Renewable Energy applications Gas 2.0	OCW	RAAK-PRO, Regiorgaan SIA	€ 700.000	€ 25.000
JIP North Sea Energy 3	OCW	Regionaal investeringsfonds MBO TKI Nieuw Gas (PPS-toeslag)	€ 2.000.000	€ 233.600
			€ 500.000	€ 92.520

Vraag 4

Kunt u inzicht geven in de bedrijven die het onderzoek van de New Energy Coalition meefinancieren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Voor de projecten in tabel 1 gefinancierd door RVO.nl, kunt u via de website van RVO.nl per project inzicht krijgen in de deelnemers aan projectconsortia. Voor het onderzoeksproject van RAAK-PRO kunt u via de website van Regiorgaan SIA inzicht krijgen in de consortiumleden. In het Gas 2.0-programma wordt geen onderzoek gefinancierd. Voor het JIP North Sea Energy 3-project kunt u via de website van North Sea Energy inzicht krijgen in alle projectpartners.

Vraag 5

Bent u bereid onderzoek in te stellen naar de banden die bestaan tussen de universiteiten, multinationals en fossiele bedrijven? Zo niet, waarom niet?

Antwoord 5

De wens voor meer transparantie past bij de op 4 februari jl. aangenomen motie Westerveld om onderzoek te laten verrichten naar de beïnvloeding van de derde geldstroom op wetenschappelijk onderzoek en een historisch overzicht van de omvang van de derde geldstroom in kaart te brengen. Conform deze motie zal een onderzoek worden uitgevoerd, waarbij het Ministerie van OCW het voortouw zal nemen.²

Vraag 6

Deelt u de mening dat het bijzonder wrang is dat juist de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) hier zo'n grote vinger in de pap heeft, gezien het feit dat ze vanwege hun schadelijke rol uit de schadeafhandeling en versterking zijn gezet, maar nu via deze weg zo veel macht krijgen over de toekomstige energievoorziening in Groningen? Kunt u uw antwoord toelichten?

² Kamerstuk 31 288, nr. 805.

Antwoord 6

Nee, ik deel deze mening niet. De leidende thema's waar de stichting NEC zich mee bezig houdt in het kader van de energietransitie zijn onder andere «*industriële transformatie*» en «*vergroening van het gassysteem*». Afvang en opslag van CO₂ (CCS) speelt daar een belangrijke rol in als transitietechnologie, waar ook het kabinet op in zet om onze klimaatdoelstellingen te realiseren. De kennis van de Nederlandse ondergrond die de NAM ter tafel kan brengen acht ik derhalve heel relevant.

Vraag 7, 8 en 9

Waarom wordt überhaupt gekozen voor bedrijven die hun hele verdienvermogen baseren op fossiele energie en niet voor bedrijven die zich richten op schone energie?

Wat betekent het voor de energietransitie, wanneer vooral bedrijven met fossiele belangen de agenda bepalen en vooral willen investeren in fossiele varianten zoals waterstof gebaseerd op aardgas en CO₂-opslag?³

Erkent u dat door het geven van zo'n grote rol aan fossiele bedrijven de energietransitie eerdere belemmerd dan bevorderd wordt? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7, 8 en 9

Het kabinet verwelkomt alle bijdragen, van alle partijen, die bijdragen aan de missies van het Klimaatakkoord. Ook de kennis die fossiele partijen hebben van het energiesysteem is waardevol voor de klimaat- en energietransitie. Deze bedrijven krijgen de komende jaren een grote veranderopgave en investeren in onderzoek en innovatie is daarom onontbeerlijk. Om tot het Klimaatakkoord te komen is ook een zorgvuldig proces doorlopen met grote betrokkenheid en inbreng van verschillende partijen. Dit geldt tevens voor de kennis- en innovatieagenda voor klimaat en energie, die uitgaat van de missies in het Klimaatakkoord. Er is dus geen sprake van het beïnvloeden van de agenda in een richting die strijdig is met de in het Klimaatakkoord verwoorde missies.

De klimaat- en energietransitie vergt inzet van ons allemaal: burgers, bedrijven, overheden en kennisinstellingen. Er zullen nieuwe bedrijven komen met duurzame producten en productiemethoden (opbouw) en bestaande bedrijven zullen zich moeten transformeren met duurzame producten en productiemethoden (ombouw). Ook fossiele bedrijven zullen dus mee moeten gaan in deze transitie. Het individuele tempo bepalen zij zelf, maar het halen van de beoogde emissiereductie wordt via de CO₂-heffing voor de industrie geborgd.

Vraag 10

Klopt het dat de belofte van de New Energy Coalition om zich bezig te gaan houden met zowel fundamenteel als toegepast onderzoek is gebroken? Zo ja, wat vindt u hiervan en welke stappen gaat u als gevolg hiervan ondernemen?

Antwoord 10

Het is niet aan het kabinet om het beleid van de NEC of ontwikkelingen daarin uit te leggen. De overheid houdt echter wel scherp in de gaten of er bij verleende subsidiestromen wordt voldaan aan de voorwaarden waaronder een beschikking heeft plaatsgevonden. Vervolgens wordt opgetreden wanneer dit niet het geval is. Er zijn geen aanwijzingen dat de NEC zich niet aan de voorwaarden houdt. Overigens merk ik op dat in het NEC jaarverslag 2018 staat dat de NEC met «*organiserend vermogen*» ondersteuning biedt aan fundamenteel onderzoek en regulier onderwijs.

³ De Onderzoeksredactie, 11 januari 2020, <https://onderzoeksredactie.nl/2020/01/11/persbericht-gasbedrijven-domineren-gronings-onderzoek-naar-duurzame-energie/>